

Herken je dat, dat je soms kijkt naar een serie of film of je leest een boek en je vindt het slot totaal onbevredigend? Ik vind het altijd enorm frustrerend als er voor mijn gevoel een te open einde aan een verhaal zit, en ik kan daar soms een avond lang door van slag zijn... ;-)

Van het laatste hoofdstuk uit het Johannes-evangelie wordt wel gezegd dat het later aan het boek is toegevoegd. En stel dat dat inderdaad zo is, dan is dat helemaal nog niet zo gek gedacht. Dan hebben we hier te maken met een schrijver die het oorspronkelijke einde van het boek véél te open vond.

Na het dramatische slotakkoord van de kruisiging in hoofdstuk 19 volgen er nog een paar losse flarden in hoofdstuk 20. Het lege graf. Maria die Jezus de tuinman ontmoet. Jezus die door gesloten deuren heen aan de leerlingen verschijnt. En de ongelovige Tomas die zo ongelovig nog niet blijkt te zijn. Als het daarmee eindigt, blijft de vraag open: wat gebeurt er uiteindelijk met Petrus? Petrus, die door het hele boek heen zo'n belangrijke figuur is, Petrus in wiens moed en overmoed, menselijkheid en wanhoop zoveel latere leerlingen van Jezus iets van zichzelf herkennen. Wijzelf misschien ook wel. Petrus de rots, die zo graag een mens uit één stuk zou willen zijn, maar het ene moment harder loopt dan zijn idealen hem kunnen dragen en het volgende zijn woorden niet kan waarmaken. Een held in het heetst van de strijd als hij een soldaat een oor afhakt bij Jezus arrestatie, huilend als een kind wanneer hij heeft ontkend dat hij een vriend van Jezus was. Hoe moet hij verder met zichzelf na alles wat hij heeft gedaan, na alles wat hij heeft nagelaten?

Het kan niet anders, of Petrus verlangde naar een soort afsluiting. Net als wij, lezers. Want het laatste wat we van hem gezien hebben, is het moment op paasochtend dat hij het graf van Jezus binnengaat en ontdekt dat het leeg is. En wat doet hij daarna? Hij gaat terug naar huis, staat er.

Misschien dat hij zichzelf na de dood van Jezus wel had wijsgemaakt dat dit het was. Het idee dat hij Jezus nooit meer zou zien, dat het over en uit was, was pijnlijk genoeg, maar het betekende ook dat hij Jezus nooit meer zou hóeven zien. Dat hij niet meer onder ogen hoefde te komen dat hij een vriend had laten vallen. Dan is het niet zo gek dat hij gauw weer naar huis gaat als hij het lege graf gezien heeft. En dan is het ook niet zo gek dat hij onder de radar blijft als Jezus verschijnt aan de twaalf en dat iemand anders, Tomas, alle aandacht krijgt.

Maar als lezer hoop je toch ergens dat het Petrus niet lukt om te blijven vluchten. Want je weet waarschijnlijk uit eigen ervaring dat iets waar je je schuldig over voelt, iets dat je hebt nagelaten, iets wat je verkeerd gedaan hebt, dat dat aan je blijft knagen. Als een korstje op een wond waarvan je het niet kunt laten om eraan te krabben.

Hoezeer je er ook van weg wilt, je aandacht wordt er toch steeds weer naartoe getrokken. Hoezeer je er ook van vlucht, ergens verlang je er ook naar om het onder ogen te zien. Zoals Petrus wegvlucht, maar misschien ergens wel ernaar verlangt om te worden gevonden.

En gelukkig blijkt het verhaal nog niet afgelopen. Hoofdstuk 21 begint ermee dat Petrus nog een laatste keer probeert te vluchten. Hij zegt tegen de andere leerlingen: “Ik weet niet wat jullie gaan doen, maar ik ga weer vissen.” Terug naar zijn oude beroep, terug naar zijn oude leven. Nog een laatste keer doen alsof niet alles veranderd is. Maar echt werken doet dat niet: ze vangen niets totdat Jezus ten tonele verschijnt. En dan dus later, op het strand, als ze hebben gegeten en gedronken, als Petrus (zo stel ik me voor) tijdens dat hele ontbijt de ogen van Jezus heeft proberen te vermijden, dan komt het er toch van.

Dat gesprek, waarin niks én alles wordt uitgesproken.

Houd je van me?

Je weet dat ik van je houd.

Houd je van me?

Je weet dat ik van je houd. Maar mag ik dat, kan ik dat, nog wel zeggen?

Houd je van me?

Je wéét dat ik van je houd. En ik weet het, ik weet wat er is gebeurd, en jij weet het. Mag ik van je houden, nog steeds, opnieuw?

Ja, dat mag.

Wees dan herder in mijn naam. Volg mij.

Er wordt heel veel níet gezegd in dit gesprek. Geen sorry, geen excuses. Geen: ik vergeef je. Maar dat zouden misschien ook wel te kleine en tegelijkertijd te grote woorden zijn voor wat zich allemaal tussen hen heeft afgespeeld. ‘Sorry’ en ‘ik vergeef je’, zo simpel is verzoening tussen twee mensen vaak niet. Zo vaak dekken die woorden de ingewikkelde lading niet. Soms klinken ze veel te makkelijk, dan weer veel te groot en krijg je ze je strot niet uit.

Het echte gesprek tussen Jezus en Petrus, zo stel ik me voor, vond plaats tussen twee paar ogen die elkaar ontmoetten. Een blik van schaamte en schuld ontmoet een blik

van mildheid. Hier word je gezien, hier wordt óók de schaamte en de schuld gezien. Want ik zie wie jij bent, met alles wat je hebt gedaan en misdaan. Ik zie, kortom, dat je mens bent, met alles erop en eraan. En ik heb je lief.

Een blik die echt ziet, een blik die kijkt met het hart

Zo stel ik me de blik van de Eeuwige voor.

Zoals de psalmist van psalm 139 het verwoordt: de Eeuwige ziet me zoals ik ben.

Huub Oosterhuis verwoordt het mooi in zijn bewerking van die psalm, het prachtige lied 'Ken je mij':

Ben jij de enige voor wiens ogen niets is verborgen

van mijn naaktheid

kan jij het hebben

als niemand anders

dat ik geen licht geef, niet warm ben,

niet mooi ben, niet veel, dat geen bron ontspringt in mijn diepte

Dat ik alleen dit gezicht heb, geen ander?

Ben ik door jou zonder schaamte gezien?

Het is een vraag met een vraagteken die in het lied niet echt beantwoord wordt.

En misschien is dat maar beter ook, want wat weten wij ervan, of er echt zo iemand is, een God misschien?

Soms kun je het ook ervaren bij mensen, die blik. Als er iemand is, een vriend of vriendin, een naaste, die jou recht in de ogen kijkt en weet wat je verkeerd hebt gedaan of waar je gefaald hebt en die zegt: ik zie je. Ook al blijft de pijn, maar hoe helend kan het zijn als je niets hoeft te verbergen.

Soms kan dat niet of niet meer. Soms zijn de muren tussen mensen te hoog, de schaamte of de schuld te groot, en is dat waar we het mee moeten doen. Het open einde.

Wie zal het zeggen, of Petrus zijn gesprek met Jezus gevoerd heeft zoals het hier beschreven staat? Niemand natuurlijk, maar als er ook maar iets waar is van de verhalen die in de rest van het evangelie verteld worden over Jezus en over de Eeuwige, dan kan het haast niet anders of het is wat Jezus zelf gewild zou hebben. Net zoals het haast niet anders kan of de Eeuwige wil tegen ons zeggen: ik zie jou. Ook waar menselijkerwijs het einde open blijft: ik zie jou. Je mag er zijn. Volg mij.